

Geplande windmolenparken in Drenthe trekken aandacht van gezondheidsspecialisten uit Amerika

Henk Bulder, maart 2012

Lilli Green en Preston Ribnick (foto links) komen uit Cape Cod in Massachusetts. Zij zijn de eigenaren van de "Professional Resources Group" (PRG) die in 1979 werd opgericht. PRG is internationaal marktleider op het gebied van het ontwikkelen van programma's voor professionals in de zorg en het leren van technieken om de operationele efficiëntie in de zorg en de patiëntenzorg te verbeteren.

Ze hebben na een tocht door Australië en Nieuw Zeeland in januari 2011 de documentaire film Pandora's Pinwheels gemaakt (www.preservelenoxmountain.org/pandora).

Tijdens een sabbatical trekken ze nu door Europa om ook daar de ervaringen van mensen die in de buurt van windturbines wonen op te tekenen voor een nieuwe documentaire. In de contacten die ik met hen had werd al heel snel duidelijk dat de gezondheidseffecten van windturbines over de hele wereld zwaar worden onderschat. Het leven van veel mensen wordt verwoest door de plaatsing op te korte afstand van de bebouwing. Door de windmolenlobby wordt echter een verwerpelijke tactiek gebruikt om dit niet bekend te laten worden.

Ze kopen de mensen met de grootste mond uit en anderen die wat minder van de tongriem zijn gesneden en wat minder assertief zijn laten ze aan hun lot over. Op het vlak van de research slagen ze erin wetenschappers met een vooroordeel voor veel geld rapporten te laten schrijven die de waarheid aan alle kanten geweld aandoen. Echte epidemiologische dubbelblind studies worden op allerlei manieren tegengehouden.

Op die wijze wordt de mythe in stand gehouden dat windturbines een positieve bijdrage leveren aan de transitie naar duurzame energie. Het staat buiten kijf dat de meerderheid van de bevolking, die zich niet verdiept heeft in het beschikbare materiaal, een positieve grondhouding heeft over windturbines als voorbeeld van groene energie. Overheden jagen slechts als een kip zonder kop en met veel subsidie de afgesproken doelstellingen van Kyoto na, dus ook daarvan hoeven we weinig te verwachten als het gaat om de bescherming van de gezondheid van de bevolking.

Nadat Lilli en Preston een aantal landen in Europa hadden bezocht vroegen ze mij of ik een bijeenkomst in Nederland kon organiseren zodat ze ook hier de ervaringen konden optekenen. Zoiets in twee weken van de grond trekken is een uitdaging maar in samenwerking met Janet Holtkamp is dat wonderwel geslaagd. Op zo'n korte termijn was het echter onmogelijk om vertegenwoordigers van alle relevante organisaties te mobiliseren om deel te nemen.

Op vrijdag 9 maart was er een ontmoeting met een viertal mensen die in Bellingwolde de wrange vruchten mocht plukken van de windturbines die aldaar op de Duitse grens zijn geplaatst. Het zijn 19 relatief kleine windturbines (1.6 MW) als je ze vergelijkt met de reuzen die in De Drentse Monden (3 tot 8 MW) zullen verrijzen maar de dichtstbijzijnde staat 570 meter van de bebouwing.

De verhalen van Lidy Bekhuis, Joke Douma, Ed Zinsmeyer en Bert Meijer waren aangrijpend. De 12 jaar lange juridische strijd om tenminste een schadevergoeding te krijgen hebben ze onlangs verloren. We weten nu dus wat ons nog te wachten staat.

Op zaterdagochtend was het de beurt aan Bertha Hoiting en Bertus Nijhof uit Kollum (foto rechts) die op een prachtig plekje 20 jaar lang hun hele ziel en zaligheid en al hun geld hebben gelegd in de bouw van

hun droomhuis. Hun paradijsje is nu verwoest door de komst, 12 jaar geleden, van een moderne kleine Enercon windmolen (0.3 MW) op 170 meter van hun woning.

Zij doen al 12 jaar geen oog meer dicht. Ze liggen tegenwoordig op een matras in de woonkamer om tenminste nog 2 uurtjes per nacht te kunnen slapen, in de slaapkamer lukt dat al lang niet meer. Zelfs wanneer ze niet draaien dan zit het geluid als het ware in hun hoofd gebeiteld.

De initiatiefnemer van de molen is hun buurman, die zelf verder van de molen af woont. Het geluid viel ook hem erg tegen na wat Enercon hem had verteld. Hij heeft in het begin op verzoek van Bertus en Bertha de molen 's nachts stilgezet maar dat kon hij niet blijven doen omdat ie anders werd opgezadeld met een hoge boete, zo is in zijn contract met Nuon vastgelegd. De vergeefse strijd met de Gemeente en de onthouding van een normaal slaapritme heeft zijn sporen nagelaten. Ze kunnen het echt niet langer volhouden maar zijn gevangenen in een onverkoopbaar huis.

Op zaterdagmiddag was het de beurt aan Hans Wiltenburg en Does Dam uit Friesland om hun ervaringen te vertellen. Steevast zijn het variaties op hetzelfde thema die de revue passeren.

Hans Nauta een adviseur van de welstand over passendheid in het landschap, stelt dat windmolens boven 25 meter hoogte al niet meer zijn in te passen maar dat soort rapporten verdwijnt eenvoudig in een la. Daar waar welstand burgers bij de bouw van hun woningen allerlei beperkingen oplegt, schijnt dat voor windturbines niet op te gaan. Meten met twee maten heet dat.

Fred Jansen als vertegenwoordiger van het Nationaal Kritisch Platform Windenergie vertelde hoe er met geluidsnormen wordt omgegaan bij ons hoogste rechtscollege, de Raad van State. Er blijft ons weinig anders over dan keer op keer opnieuw aandacht te vragen voor hetzelfde probleem in de hoop dat het een keer doordringt tot de grijze hersencellen van dit college.

Harry Bulk wist als huisarts in de regio te melden dat stress een van de belangrijkste ziekmakers is en dat stress ook een nadelig effect heeft op het genezingsproces van ziektes. Alleen het veranderen van de leefomgeving, waarin mensen van kinds af gewoond hebben, is al voldoende om die stress op te roepen, nog helemaal los van de effecten van hoorbaar geluid of laag frequent geluid. In zijn optiek is het uitvoeren van een dubbelblind epidemiologisch onderzoek naar de effecten van laag frequent geluid trouwens met beperkte middelen uit te voeren.

Janet Holtkamp vertelde iets over de structuur van Platform Storm en haar pogingen om de GGD te mobiliseren. Vanuit haar praktijk als acupuncturiste vertelde ze over de meridiaan die volgens de Chinese gezondheidsleer wordt aangetast door laag frequent geluid met als gevolg diverse symptomen, zoals hoofdpijn, tinnitus, vertigo en hart- en vaatziekten.

Zelf maakte ik een vergelijking met de grote bonussen die in de financiële wereld gaan naar degenen die ons de derivaten van de reële economie verkopen zonder dat je waarde voor je geld krijgt met een crisis tot gevolg. In de energiewereld is het al niet anders. Windenergie is slechts een derivaat van zonne-energie maar er gaan wel de grootste bonussen heen in de vorm van subsidies en je krijgt net zo weinig waarde voor je geld. De energiecrisis lossen we dus niet op met windenergie en al helemaal niet met windenergie op land. Zonne-energie heeft een veel hogere potentie zowel in de vorm van zichtbaar licht, maar vooral ook in de vorm van warmte, het infrarode deel van het spectrum dat zich met nieuwe technieken ook goed laat omzetten in elektriciteit.

Voor een 15 minuten samenvatting van de documentaire Pandora's Pinwheels

<http://www.platformstorm.nl/werkgroepen/media>